

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 44/2021-39

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára, zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpených advokátkou [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne č. k. 17 Co 82/2019 z 28. novembra 2019 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Trenčíne č. k. 17 Co 82/2019 z 28. novembra 2019 **p o r u š e n é b o l i**.
2. Uznesenie Krajského súdu v Trenčíne č. k. 17 Co 82/2019 z 28. novembra 2019 **z r u š u j e** a vec **v r a c i a** Krajskému súdu v Trenčíne na ďalšie konanie.
3. Krajský súd v Trenčíne **je p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľom trovy konania **567,28 eur** a zaplatiť ich na účet právnej zástupkyne [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a napadnuté konanie

1. Ústavnému súdu bola 14. februára 2020 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľov, ktorou namietajú porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práva a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) napadnutým uznesením krajského súdu označeným v záhlaví tohto nálezu.
2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovatelia v postavení žalobcov boli účastníkmi konania vedeného Okresným súdom Nové Mesto nad Váhom (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 4 C 200/2015, v ktorom bol vydaný rozsudok pre zmeškanie z 28. júna 2016,

ktorým bola žalovaná zaviazaná zaplatiť sťažovateľom žalovanú sumu (37 662,44 eur) s úrokom z omeškania.

3. Žalovaná doručila okresnému súdu 9. augusta 2017 podanie označené ako „*Návrh na zrušenie rozsudku pre zmeškanie zo dňa 28.06.2016, Odvolanie proti rozsudku pre zmeškanie zo dňa 28.06.2016*“. Z obsahu tohto podania vyplýva, že žalovaná vytyka rozsudku pre zmeškanie nespĺnenie zákonných podmienok pre jeho vydanie a v závere uvádza, že súčasne s návrhom na zrušenie kontumačného rozsudku podáva aj odvolanie voči nemu „*z dôvodu právnej istoty*“, a to „*z rovnakých dôvodov*“ a žiada „*oba prostriedky procesnej obrany vecne prejednať podľa procesných režimov stanovených zákonom*“.

4. Okresný súd návrh žalovanej na zrušenie kontumačného rozsudku uznesením z 10. októbra 2017 zamietol s odôvodnením, že kontumačný rozsudok bol žalovanej doručený fikciou doručenia 24. augusta 2016 a uplynutím tejto lehoty už nebolo možné napadnúť kontumačný rozsudok návrhom na jeho zrušenie. Žalovaná podala svoj návrh na zrušenie až 9. augusta 2017, teda po právoplatnosti kontumačného rozsudku, čiže oneskorene.

5. Proti tomuto uzneseniu okresného súdu žalovaná podala odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením č. k. 17 Co 65/2018 z 31. októbra 2018 tak, že rozhodnutie okresného súdu potvrdil, pretože záver súdu o oneskorenosti podania návrhu na zrušenie kontumačného rozsudku bol správny (napriek tomu, že odvolací súd poukázal na potrebu posudzovania lehôt podľa Civilného sporového poriadku, pozn.).

6. Na základe právoplatného kontumačného rozsudku pre zmeškanie sťažovateľa iniciovali exekučné konanie na vymoženie judikovanej pohľadávky, exekučným súdom bolo vydané poverenie na vykonanie exekúcie a námietky žalovanej proti exekúcii zamietnuté.

7. Krajský súd 28. novembra 2019 vydal napadnuté uznesenie sp. zn. 17 Co 82/2019, ktorým kontumačný rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie na základe odvolania žalovanej, ktoré bolo obsahom jej podania z 9. augusta 2017. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva, že krajský súd postupoval pri prejednaní odvolania podľa Civilného sporového poriadku. Pôvodná žaloba znejúca na nahradenie prejavu vôle žalovanej na uzavretie kúpnej zmluvy bola žalovanej doručená aj s poučením, ktoré podľa tvrdenia krajského súdu neobsahovalo poučenie o možnosti rozhodnúť kontumačným rozsudkom, a žalovaná sa k žalobe vyjadrila. Pôvodný petit žaloby bol sťažovateľmi zmenený na žalobu o zaplatenie sumy zodpovedajúcej zloženej zálohe za nehnuteľnosť. Túto zmenu pripustil okresný súd uznesením z 8. februára 2016, ktoré bolo doručené účastníkom (vrátane žalovanej), avšak bez poučenia o možnosti vydania kontumačného rozsudku. Na nasledujúcom pojednávaní okresný súd rozhodol kontumačným rozsudkom, ktorým žalobe vyhovel. Krajský súd konštatoval, že uznesenie o pripustení zmeny žaloby bolo žalovanej doručené do vlastných rúk (doručenka na č. l. 92) a predvolanie na pojednávanie na 28. jún 2016 jej bolo doručené fikciou. Krajský súd dospel k záveru, že žalovaná v priebehu celého konania nebola riadne poučená podľa § 153b ods. 2 písm. a) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) o následkoch nedostavenia sa na pojednávanie vrátane možnosti vydania kontumačného rozsudku, a navyše okresný súd nevyzval žalovanú na vyjadrenie sa k zmenenej žalobe. Preto neboli splnené podmienky pre vydanie kontumačného rozsudku, čím bolo porušené právo žalovanej na spravodlivý proces takýmto postupom okresného

súdu. Na základe uvedeného kontumačný rozsudok zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

8. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti namietajú, že k porušeniu nimi označených základných práv došlo opätovným posudzovaním veci, ktorá bola už právoplatne rozhodnutá, a to s opačným právnym záverom. Argumentujú takto: «... aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti CSP, platí CSP. A teda, v zmysle dotknutých ustanovení CSP, mohla žalovaná podať len návrh na zrušenie rozsudku pre zmeškanie spolu s vyjadrením. CSP neumožňuje spolu s takýmto návrhom podať zároveň odvolanie, ako to umožňovala úprava O.s.p.. Na odvolanie žalovanej preto súd nemal vôbec prihliadať, nakoľko takéto podanie nemá oporu v účinnej zákonnej úprave. Nie je právne únosné, aby žalovaná postupovala podľa neúčinných ustanovení O.s.p. a podala Návrh na zrušenie rozsudku pre zmeškanie a zároveň Odvolanie proti rozsudku pre zmeškanie, a to až v rámci lehoty upravenej podľa účinného CSP. Žalovaná si tak z dvoch právnych úprav „vybrala“ len tie časti ustanovení, ktoré jej vyhovujú, čo je, ako už bolo uvedené, v rozpore s právnou úpravou a nepochybne aj v rozpore so základnými princípmi civilného procesu a princípmi právnej istoty.

KS v Trenčíne tak svojim rozhodnutím zrušil právoplatný a vykonateľný rozsudok OS NMnV sp. zn. 4C/200/2015-127 zo dňa 28.06.2016, a to na základe odvolania žalovanej, ktoré žalovaná podala dňa 09.08.2017 súčasne s Návrhom na zrušenie rozsudku pre zmeškanie zo dňa 28.06.2016, a teda na základe odvolania, ktoré vzhľadom na okolnosti a predovšetkým čas jeho podania, je vzhľadom na zákonnú úpravu nepripustné a ako také nemalo byť odvolacím súdom akceptované.

Zo samotného odvolania žalovanej je zrejmé, že toto podala žalovaná iba z dôvodu právnej istoty spolu s Návrhom na zrušenie rozsudku pre zmeškanie, a to podľa pôvodného znenia dotknutých ustanovení O.s.p. Avšak vzhľadom už na vyššie uvedené, v čase podania Návrhu na zrušenie rozsudku pre zmeškanie a Odvolania voči rozsudku, už bola účinná nová úprava CSP, ktorá možnosť podania odvolania súbežne s návrhom na zrušenie rozsudku pre zmeškanie nepozná. Odhliadnuc od uvedeného, odvolanie žalovanej nespĺňa ani zákonné náležitosti „klasického“ odvolania, a teda súd na takéto nezákonné odvolanie nemôže ani prihliadať. A to obzvlášť za stavu, kedy vo veci rozhoduje ten istý senát KS v Trenčíne, ktorý si sám vo svojich rozhodnutiach protirečí.

Vo svojom Uznesení sp. zn. 17Co/65/2018-149 zo dňa 31.10.2018 KS v Trenčíne uviedol, že žalovaná návrh na zrušenie rozsudku pre zmeškanie podala oneskorene, t.j. po uplynutí zákonnej lehoty, pričom uviedol, že zo spisu vyplýva, že v danom prípade boli splnené aj podmienky pre vydanie rozsudku pre zmeškanie. Taktiež uviedol (bod 9), že ako zo spisu vyplýva, rozsudok pre zmeškanie, ktorého zrušenia sa žalovaná domáhala, bol žalovanej doručovaný na adresu [REDAKOVANÉ], na ktorej v predchádzajúcom priebehu konania preberala písomnosti, a to aj žalobu, poučenie, predvolanie na pojednávanie na deň 15.10.2015, ako aj rozhodnutie o zmenu žaloby zo dňa 08.02.2016.

... zo samotného súdneho spisu vyplýva, že žalovaná bola poučená o následkoch, bolo jej tiež doručené Uznesenie o pripustení zmeny petitu, na ktoré nereflektovala, napriek tomu, že doručenie má riadne vykázané (o čom svedčia doručky nachádzajúce sa v súdnom spise).

Pre sťažovateľov je takýto stav bezmocnosti a protiprávnosti mimoriadne náročný, hlavne na ich psychiku... Žalovaná sa na úkor sťažovateľov a ich maloletých detí bezdôvodne obohatila

a svojimi krokmi sa snaží spraviť všetko pre to, aby im finančné prostriedky nikdy nevrátila. V tomto smere jej podľa sťažovateľov nezákonné rozhodnutie KS v Trenčíne, ktorým boli porušené ich ústavné práva, nepochybne napomohlo.»

10. Ústavný súd v súčinnosti s okresným súdom zistil, že po zrušení a vrátení veci bol okresným súdom vydaný nový kontumačný rozsudok, ktorý nadobudol právoplatnosť 25. júna 2020. Vykonateľným sa stal v II. výroku 30. júna 2020 a v I. výroku 11. júla 2020. Preto ústavný súd dopytoval sťažovateľov, či aj v takto zmenenej právnej situácii naďalej trvajú na ústavnej sťažnosti. Sťažovatelia podaním zo 14. októbra 2020 oznámili ústavnému súdu, že na ústavnej sťažnosti trvajú v celom rozsahu, pretože v prípade opätovného podania návrhu na výkon nového exekučného titulu by stratili svoje poradie medzi exekučnými záložnými právami zriadenými v rôznych exekúciách na jedinom majetku žalovanej (ktorá je inak nemajetná, nezamestnaná a neplní viaceré svoje záväzky), čím by sa ich právne postavenie značne zhoršilo.

11. Ústavný súd sťažnosť sťažovateľov predbežne prerokoval a uznesením č. k. II. ÚS 44/2021 z 11. februára 2021 ju prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

II.

Vyjadrenie krajského súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľov

II.1. Vyjadrenie krajského súdu:

12. Podpredsedníčka krajského súdu listom č. k. Spr 67/2021 z 18. marca 2021 oznámila ústavnému súdu, že netrvá na ústnom prejednaní sťažnosti, a k meritu uviedla, že pripúšťa pochybenie zákonného senátu, keď prehliadli, že vo veci bolo podané odvolanie po zákonom stanovenej lehote, a rozhodli akoby boli splnené procesné podmienky konania. Zároveň za pravdivé označila aj tvrdenie sťažovateľov, že sporné podanie žalovanej bolo podané až za účinnosti Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), ktorý v zmysle § 470 CSP platí i na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Napadnuté uznesenie je protichodné k prvému rozhodnutiu o odvolaní proti uzneseniu o zamietnutí návrhu na zrušenie kontumačného rozsudku, čo môže dôvodne vzbudzovať pochybnosti o namietanom porušení uvedených práv. Posúdenie ústavnej ochrany prenecháva na ústavný súd.

II.2 Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

13. Zúčastnená osoba si zásielkou s výzvou ústavného súdu na vyjadrenie, uznesením o prijatí sťažnosti a ústavnou sťažnosťou neprevzala v odbernej lehote, a lehota na jej vyjadrenie tak uplynula márne.

II.3. Replika sťažovateľov:

14. Sťažovatelia podaním z 15. apríla 2021 zotrvali na ústavnej sťažnosti a k veci uviedli, že sa plnom rozsahu pridržiavajú svojej skutkovej a právnej argumentácie a vyjadrenie krajského súdu je možné považovať za akceptáciu opodstatnenosti ich sťažnosti.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

15. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), berúc do úvahy aj predchádzajúce stanoviská účastníkov konania podľa právnej úpravy účinnej do 31. decembra 2020, vec prejednal a rozhodol bez nariadenia ústneho pojednávania, pretože na základe obsahu podaní a vyžiadaných spisov dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

16. Predmetom konania pred ústavným súdom je rozhodovanie o tom, či bolo zo strany krajského súdu správne právne posúdené podanie žalovanej z 9. augusta 2017 označené ako „*Návrh na zrušenie rozsudku pre zmeškanie zo dňa 28.06.2016, Odvolanie proti rozsudku pre zmeškanie zo dňa 28.06.2016*“, o ktorom bolo rozhodnuté krajským súdom dvakrát s opozitným výsledkom. Predmetom ústavného prieskumu je správnosť aplikácie prechodných ustanovení CSP a splnenie zákonných podmienok odvolacieho konania pri v poradí druhom posudzovaní tohto istého podania žalovanej.

17. Podľa § 470 ods. 1 CSP ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti.

Podľa § 470 ods. 2 prvej vety CSP právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

Podľa § 470 ods. 3 CSP na lehoty, ktoré dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona neuplynuli, sa použijú ustanovenia tohto zákona; ak však zákon doteraz ustanovoval lehotu dlhšiu, uplynie lehota až v tomto neskoršom čase.

Podľa § 153c ods. 1 OSP v znení účinnom do 30. júna 2016 ak žalovaný z ospravedlniteľného dôvodu nebol prítomný na pojednávaní, na ktorom súd rozhodol rozsudkom podľa § 153b ods. 1, môže do nadobudnutia právoplatnosti rozsudku podať návrh na jeho zrušenie. Ak súd návrhu vyhovie, zruší rozsudok uznesením a začne vo veci opäť konať.

Podľa § 153c ods. 2 OSP v znení účinnom do 30. júna 2016 ak žalovaný zároveň s návrhom podľa odseku 1 podal proti rozsudku pre zmeškanie aj odvolanie a súd vyhovel návrhu podľa odseku 1, platí, že žalovaný odvolanie nepodal.

18. V prejednávanej veci bol vydaný kontumačný rozsudok č. k. 4C 200/2015-127 dňa 28. júna 2016. Zásielku si žalovaná neprevzala v odbernej lehote na adrese, na ktorej sa zdržiavala a obvykle preberala zásielky súdu. Zásielka bola vrátená okresnému súdu 24. augusta 2016 a týmto dňom sa podľa fikcie považuje za doručenú. Žalovaná podala sporné podanie (návrh na zrušenie kontumačného rozsudku a odvolanie proti nemu v jednom podaní, pozn.) 9. augusta 2017, teda s časovým odstupom takmer rok. Návrh na zrušenie kontumačného rozsudku bol zamietnutý ako oneskorený uznesením okresného súdu (potvrdeným odvolacím súdom). Lehota pre podanie návrhu aj odvolania je 15 dní a plynie v prejednávanom prípade rovnako od okamihu fiktívneho oznámenia rozhodnutia žalovanej (§ 362 ods. 1 CSP).

19. Odvolanie obsiahnuté v tom istom podaní (bez špecifického odôvodnenia, pozn.) bolo podané za účinnosti CSP, ktorý je okamžite aplikovateľný aj na skôr začaté konania a pripúšťa podanie odvolania proti rozsudku pre zmeškanie len z dôvodu, že neboli splnené zákonné podmienky pre jeho vydanie [§ 365 písm. b) CSP]. V danom prípade nemožno uvažovať o aplikácii § 470 ods. 2 prvá veta CSP – *právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred*

dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované – pretože odvolanie nebolo podané za účinnosti OSP, jeho účinky nenastali pred účinnosťou CSP.

20. Bolo povinnosťou krajského súdu skúmať a vyhodnotiť naplnenie všetkých procesných podmienok konania vrátane včasnosti podania odvolania. Vydanie meritórneho rozhodnutia bez splnenia procesných podmienok zakladá nezákonnosť napadnutého rozhodnutia ústavne neakceptovateľnej intenzity, ktorá nie je zlučiteľná s obsahom označených základných práv sťažovateľov. Na tomto základe ústavný súd rozhodol, že napadnutým uznesením bolo porušené základné právo sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

21. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

22. Vzhľadom na skutočnosť, že napadnuté uznesenie porušuje označené základné práva sťažovateľov, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ho zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie krajskému súdu (bod 2 výroku tohto nálezu). Jeho úlohou v ďalšom konaní bude opätovne posúdiť podané odvolanie v kontexte právnej úpravy CSP najmä z hľadiska včasnosti podania odvolania, opätovne o ňom rozhodnúť a v prípade procesného rozhodnutia o odvolaní aj účinne zabezpečiť návrat k pôvodnému právnemu stavu nastolenému kontumačným rozsudkom č. k. 4C 200/2015-127 z 28. júna 2016.

IV. Trovy konania

23. Úspešní sťažovatelia si uplatnili právo na náhradu trov konania.

24. Ústavný súd priznal sťažovateľom náhradu trov konania podľa § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) pre dve osoby v rozsahu tarifnej odmeny za tri úkony právnej služby (prevzatie zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti v roku 2020 a podanie vyjadrenia v roku 2021) a režijného paušálu k nim podľa § 16 ods. 3 vyhlášky. Takto určená suma predstavuje celkom 567,28 eur (výrok 3 nálezu).

25. Priznanú náhradu trov konania je krajský súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

26. Podľa čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia poslednému z účastníkov konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. októbra 2021

Peter Molnár
predseda senátu